

Abstrakt

Práce skicuje základní přístupy v oboru srovnávací civilizační analýzy v díle Jóhanna P. Árnasona, Jaroslava Krejčího, v konfrontaci s filosofií dějin Jana Patočky. Tato teoretická východiska jsou zasazena do širšího historického kontextu a dějinných souvislostí v kazuistických studiích, zúžených na civilizační areál Blízkého východu, především starověké Mezopotámie a Syropalestiny, a areál egejsko-řecký. Práce zdůrazňuje nutné propojování obecně koncipované civilizační analýzy, resp. historické sociologie, s konkrétní historiografií. Osamocené vyčleňování teoretických koncepcí chápe jako reliktní slepého redukcionismu a determinismu, vůči němuž se ostentativně vymezuje i filosofie dějin, dobírající se namísto historických chronologií osmyslňujícího fenoménu dějinnosti. Bez opory v empirickém reálu by se ovšem i filosofie dějin stala pouhým filosofujícím přemítáním. Ve spojeném interdisciplinárním přístupu se lze tedy jediné dobrat dějinného/civilizačního smyslu, „mezi minulostí a budoucností“, v tvorbě kontinuální kulturní paměti, od vědomí souvislostí k souvislosti vědomí.